STRATEGII DE DEZVOLTARE A SENTIMENTULUI DE AFECTIVITATE A ADOLESCENŢILOR FAŢĂ DE PĂRINŢI

Aliona BOTEZATU, Facultatea de Psihologie şi Ştiinţe ale Educaţiei

Adolescence is extremely complicated age, which at present face various challenges: self-determination, relationships with the opposite sex, parents addiction, attachment to them. In communication between parents and teenagers, as in younger children, still need attention and positive atitude. The actuality of the problem is determined by the the phenomenon of estrangement between teenagers and their parents, the presence of conflicts between them.

Nowadays, without significant changes in the field of formation of the feeling of affectivity from teenagers to parents, liability, caring for parents and the need to express these feelings in behavior, can easily be the cause of a gap between generations.

Adolescenţa este o vârstă extrem de complicată, care la etapa actuală se confruntă cu diverse probleme: autodeterminarea, relaţiile cu sexul opus, dependenţa de părinţi, ataşamentul de ei. În plus, la acestea apare şi fenomenul de înstrăinare dintre adolescenţi şi părinţii lor, prezenţa conflictelor dintre ei la etapa actuală.

În zilele noastre, fără schimbări notabile în domeniul formării la adolescenți a sentimentului de afectivitate, a datoriei, grijii față de părinți și a trebuinței de a manifesta aceste sentimente în comportament, se poate ușor produce o ruptură între generații.

După M. Debesse, adolescența este vârsta luptei pentru succes în toate domeniile de activitate: în scopul afirmării în fața adultului; este vârsta emoţiilor tari şi a sentimentelor profunde, a impulsiunilor, primordiale fiind cele sexuale: „prima noutate în afectivitatea adolescentului este apariţia instinctului sexual, însoţit de o variabilă trezire a senzualităţii; un cuvânt, un gest este suficient pentru a provoca o furtună" [*apud* 2, p.71].

Părinții se prezintă pentru adolescenți ca binefăcători, esența binefacerii constă în satisfacerea de către părinți a trebuințelor copiilor lor. Manifestarea trăirilor afective pozitive ale adolescenților față de părinți este influențată de satisfacerea necesităților lor de către părinți. Drept formă de manifestare a trăirilor afective motivante, a dorințelor de a se revanșa pentru binele primit, am considerat că este empatia adolescenților cu părinții sau tendința lor de a cotrăi stările părinților lor. Considerația dată are la bază opiniile unor savanți. McCullough și colegii lui specialiști în materie stipulează că aptitudinea de a trăi sentimentul de afectivitate corelează pozitiv cu empatia şi cu aptitudinea de a-i înțelege pe alții [*apud* 1, p.15]. T.P. Gavrilova şi I.M. Iusupov afirmă că trăirile empatice ale subiectului sunt un răsunet afectiv la trăirile altor persoane. T.P. Gavrilova menționează că ecoul empatic are drept izvor trebuința subiectului de a-și vedea obiectul atitudinii pozitive binedispus, satisfăcut, în afara oricărui pericol [apud, 3, p.69]. Trebuința dată se realizează prin activismul subiectului orientat spre obiect.

G.M. Breaslov afirmă că modificările ce se produc în atitudinea adolescenților față de părinți și în viața lor afectivă în ansamblu sunt în funcție de gradul de finalizare a procesului de formare a sistemului integrativ de reglare afectivă [*apud* 4, p.42].

Constituirea către această vârstă a sentimentelor stabile și generalizate, apariția sentimentului de vină, de rușine sunt corelate cu aptitudinea de a se transpune imaginar în timp și spațiu. Aptitudinea dată le asigură adolescenților previziunea și retrospecția afectivă a propriilor fapte și acțiuni. Apariția formelor noi de cotrăire bazate pe retro-

specția și previziunea afectivă are drept impact formarea noilor trăiri afective care efectuează corecția afectivă a comportamentului copilului în raport cu obiectele sentimentelor sale.

În cercetarea efectuată am considerat că părinții constituie pentru adolescenți niște binefăcători, esența binefacerii constă de fapt în satisfacerea trebuințelor adolescenților de către părinți.

Evaluarea de către adolescenți a satisfacerii trebuințelor lor de către părinți se manifestă în formă de trăiri afective evaluative pozitive sau atitudine pozitivă. Și aceasta în temeiul legăturii psihologice dintre trebuințe și atitudini.

Pentru cercetarea sentimentului de afectivitate al adolescenților față de părinți dar și pentru evaluarea și conștientizarea de către adolescenți a binelui primit de la părinți în formă de atitudine pozitivă, în calitate de instrument psihodiagnostic am aplicat testul ,,Comportametul părinților și atitudinea copiilor față de ei" (ADOR) pe un eșantion de 16 adolescenți din cadrul Colegiului Agroindustrial ,,Gheorghe Răducan" din Grinăuți, raionul Ocnița, în vârstă de 17-19 ani (8 fete și 8 băieți), care își fac studiile în această instituție. În cadrul experimentului au fost selectați adolescenți ce fac parte din familii complete.

Ținând cont de faptul că interesul pozitiv al părinților este acea atitudine care ne preocupă îndeosebi în cercetare, în continuare vom reprezenta rezultatele obținute la scala (POZ).

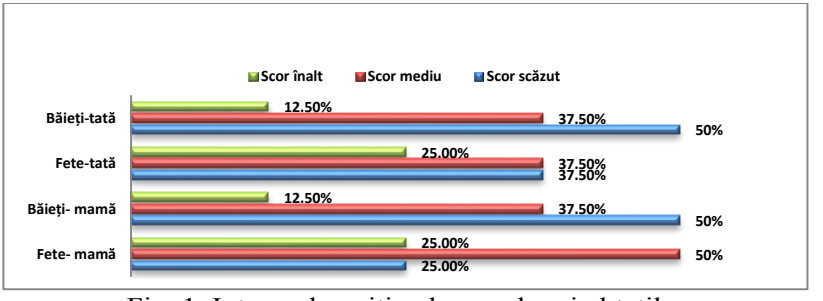

Fig. 1. Interesul pozitiv al mamelor și al taților evaluat de către adolescenți

Rezultatele obținute reliefează faptul că 68,75% de adolescenți evaluează interesul pozitiv al mamei la un nivel mediu-înalt, pe când

31,25% din numărul adolescenților duc lipsă de interes pozitiv din partea ei. De interesul pozitiv al tatălui beneficiază 56,25% din numărul total al adolescenților, iar 43,75% nu sunt satisfăcuți de interesul pozitiv din partea lui. 37,5% din eșantionul de fete consideră că mamele manifestă un interes pozitiv înalt, 50% – interes pozitiv mediu, 12,5% de adolescente – scăzut. Băieții evaluează interesul pozitiv al mamelor la nivel înalt – 12,5%, scor mediu – 37,5%, scor scăzut – jumătate dintre ei. În estimarea interesului pozitiv al tatălui, 25% din fete îl evaluează ca fiind înalt, 37,5% – mediu și 37,5% – scăzut. În evaluarea băieților a interesului pozitiv al tatălui am obținut: 12,5% – nivel înalt, 37,5% – mediu, 50% – nivel scăzut. Putem concluziona că fetele estimează mai înalt interesul pozitiv al ambilor părinți.

Totodată am stabilit cum evaluează adolescenții comportamentul părinților, în mod special interesul pozitiv al acestora. La retestarea subiecților am constatat că nivelul evaluării a devenit semnificativ mai înalt în comparație cu variabila dată de subiecți la prima testare aceasta demonstrând influența benefică a programului de dezvoltare implementat asupra dezvoltării la adolescenți a empatiei față de părinți ca fiind corelată în mod necesar sentimentului de afectivitate față de ei.

Am constatat că programul a avut cu o influență mai mare asupra dezvoltării sentimentului de afectivitate la adolescenți față de mamă, față de tată fiind mai scăzut.

Pentru sporirea eficacității și optimizării sentimentelor de afectivitate ale adolescenților față de părinți, sunt bine-venite următoarele recomandări pentru profesori:

1. Psihologul școlar în colaborare cu profesorii poate contribui la diversificarea activităților educative prin cultivarea operelor artistice consacrate tematicii „părinți – copii”
2. În cadrul orelor de dirigenție se pot aborda tematici ce privesc relația adolescent – părinți.
3. Elaborarea unui ghid metodologic de formare a sentimentului de afectivitate față de adolescenți.

Referințe:

1. BOZA, M. Atitudinea şi schimbarea atitudinii. În: *Manual de psihologie socială.* Coord. NECULAU A. Iaşi: Polirom, 2003.

2. PAVELCU, V. Din viaţa sentimentelor. Bucureşti: Editura Enciclopedică Română, 1969.
3. ВАССЕРМАН, Л.И., ГОРЬКОВАЯ, И. А., РОМИЦЫНА, Е.Е. Психологическая методика *„Подростки о родителях” и её практическое применение.* Изд-во Фолиум Москва & Санкт-Петербург, 1994.
4. ВЫГОТСКИЙ, Л.С. *Спиноза и его учение об эмоциях в свете современной психоневрологии. Вопросы философии.* Москва: Правда, 1970.